

Категорія справи № 527/1107/20: **Цивільні справи (з 01.01.2019); Справи позовного провадження; Справи у спорах, що виникають із сімейних відносин, з них.**

Надіслано судом: **не визначено**. Зареєстровано: **22.09.2021**. Оприлюднено: **22.09.2021**.

Дата набрання законної сили: **01.09.2021**

Номер судового провадження: **61-9467ск21**

Верховний
Суд

Постанова

Іменем України

01 вересня 2021 року

м. Київ

справа № 527/1107/20

провадження № 61-9467ск21

Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду:

головуючого - Синельникова Є. В.,

суддів: Білоконь О. В. (суддя-доповідач), Осіяна О. М., Сакари Н. Ю., Шиповича В. В.,

учасники справи:

позивач (відповідач за зустрічним позовом) - ОСОБА_1 ,

відповідач (позивач за зустрічним позовом) - ОСОБА_2 ,

треті особи: служба у справах дітей виконавчого комітету Глобинської міської ради Полтавської області, Глобинська районна державна адміністрація Полтавської області,

розглянув у порядку спрощеного позовного провадження касаційну скаргу ОСОБА_1 на постанову Полтавського апеляційного суду від 12 травня 2021 року у складі колегії суддів: Лобова О. А., Дорош А. І., Тригорова В. М.,

ВСТАНОВИВ:

Короткий зміст позовних вимог

У червні 2020 року ОСОБА_1 звернувся до суду із позовом до

ОСОБА_2 про розірвання шлюбу, визначення місця проживання дитини.

Позовну заяву мотивовано тим, що з 18 листопада 2017 року сторони перебували у зареєстрованому шлюбі, у період якого ІНФОРМАЦІЯ_1

у них народилася дочка ОСОБА_3 . Дитина від народження проживала у АДРЕСА_1 , де жили вони з дружиною та батьки позивача, але зараз сторони припинили шлюбні стосунки, проживають окремо, подальше спільне проживання та збереження шлюбу неможливе, шлюб носить формальний характер.

Вказував, що між ним та відповідачем існує спір щодо визначення місця проживання дитини, яка від народження зареєстрована та проживає з ним та його батьками, однак відповідач має наміри забрати дочку без спільного узгодження її місця проживання, що суперечитиме інтересам дитини.

Посилаючись на викладене, ОСОБА_1 просив розірвати шлюб та визначити з ним місце проживання дитини.

Не погоджуючись із вказаним позовом, у липні 2020 року ОСОБА_2 звернулася до суду з позовом до ОСОБА_1 , в якому просила визначити місце проживання дитини з матір'ю. Вказувала, що за її місцем проживання створені всі умови для комфортного та здорового зростання дитини, в інтересах якої, з огляду на малолітній вік та стать, буде відповідати проживання саме з матір'ю, а не з батьком. Вона веде порядний спосіб життя, працює медичною сестрою в дитячому медичному центрі, має бажання і можливість займатись вихованням доньки.

Посилалася на те, що ОСОБА_1 та його мати чинять їй перешкоди у спілкуванні з дитиною, забороняють бачитися з дочкою, у зв'язку з чим виникають спори та конфлікти.

Ухвалою Глобинського районного суду Полтавської області від 08 лютого 2021 року позовні вимоги ОСОБА_1 та ОСОБА_2 об'єднано в одне провадження.

Короткий зміст рішення суду першої інстанції

Рішенням Глобинського районного суду Полтавської області від 08 лютого 2021 року позов ОСОБА_1 задоволено.

Розірвано шлюб, укладений між ОСОБА_1 та

ОСОБА_4 у Глобинському районному відділі державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Полтавській області 18 листопада 2017 року, актовий запис № 144.

Визначено місце проживання ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_2, з батьком ОСОБА_1.

У задоволенні зустрічного позову ОСОБА_2 відмовлено.

Рішення суду першої інстанції мотивовано тим, що подальше спільне подружнє життя сторін та збереження шлюбу суперечить їхнім інтересам, а тому такий підлягає розірванню.

Малолітня донька сторін ОСОБА_5 з дня народження проживає за місцем проживання батька, де створено усі умови для розвитку її особистості, побудови гармонійної картини світу, а тому відрив від звичного для неї середовища може призвести до її негативного емоційного стану, отже не відповідає її інтересам, а тому первісний позов ОСОБА_1 слід задовольнити і визначити місце проживання дитини з батьком.

Короткий зміст постанови суду апеляційної інстанції

Постановою Полтавського апеляційного суду від 12 травня 2021 року апеляційну скаргу ОСОБА_2 задоволено. Рішення Глобинського районного суду Полтавської області від 08 лютого 2021 року в частині вимог про визначення місця проживання дитини скасовано та ухвалено нове, яким у задоволенні позову ОСОБА_1 відмовлено за недоведеністю.

Позов ОСОБА_2 задоволено.

Визначено місце проживання ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_2, разом з матір'ю ОСОБА_2.

В іншій частині рішення суду першої інстанції залишено без змін.

Постанову суду апеляційної інстанції мотивовано тим, що батьки дитини Стефанії характеризуються позитивно, однак не у повній мірі займались вихованням дитини, оскільки мати, з часу як дитині виповнилось 6 місяців, проживала у м. Києві у зв'язку із закінченням навчання у медичному закладі, а батько майже півтора року працював у Польщі, фактично дитину доглядала бабуся по батьковій лінії. Єдиним аргументом на користь проживання дитини з батьком суд першої інстанції вказав негативний вплив на дитину у разі її переміщення із звичного середовища, однак суд не звернув уваги на те, що за рішенням виконавчого комітету Глобинської міської ради від 14 липня 2020 року № 146, яке виконується сторонами, дитина два тижні на місяць проживає з матір'ю, де вона відвідує дошкільний заклад, два тижні - з батьком. Отже, зміна місця постійного проживання дитини за таких обставин з великою вірогідністю не завдасть шкоди дитині, а враховуючи її вік (три роки), стать (дівчинка), у найкращих інтересах дитини буде визначення її місця проживання з матір'ю. При цьому у справі відсутні докази про те, що дитина виявляє більшу прихильність саме до батька, а також, що у зв'язку із наявними у дитини особливостями розвитку та здоров'я саме у батька створені більш сприятливі умови для гармонійного розвитку дитини.

Короткий зміст вимог касаційної скарги та доводи особи, яка її подала

У касаційній скарзі ОСОБА_1 просить скасувати постанову апеляційного суду та залишити в силі рішення суду першої інстанції, посилаючись на неправильне застосування судом норм матеріального права та порушення норм процесуального права.

Касаційну скаргу мотивовано тим, що батьки мають рівні права щодо дитини, однак суд апеляційної інстанції надав перевагу матері та визначив місце проживання дитини разом із нею, належним чином не мотивувавши свого висновку. Батько має кращі умови для виховання дитини, однак такі обставини суд проігнорував.

Зазначає, що фактично мати дитини проживає у м. Києві, тому фактично за дитиною доглядає бабуся по материній лінії. Суд апеляційної інстанції належним чином не мотивував своє рішення про відхилення висновку органу опіки та піклування, відповідно до якого визначено, що в інтересах дитини відповідає її місце проживання з батьком.

Доводів щодо незаконності вирішення судами позовних вимог про розірвання шлюбу касаційна скарга не містить, а тому відповідно до положень статті 400 ЦПК України судові рішення в цій частині не переглядаються.

Рух касаційної скарги у суді касаційної інстанції

Ухвалою Верховного Суду від 15 липня 2021 року відкрито касаційне провадження у справі, а ухвалою від 28 липня 2021 року справу призначено до судового розгляду.

Фактичні обставини справи, встановлені судами

З 18 листопада 2017 року сторони перебували у зареєстрованому шлюбі,

у період якого ІНФОРМАЦІЯ_1 у них народилася дочка ОСОБА_3. Сім'я ОСОБА_6 проживала разом із батьками ОСОБА_1 за адресою: АДРЕСА_1.

ОСОБА_1 та ОСОБА_2 з жовтня 2019 року фактично припинили шлюбні відносини, проживають окремо, спільного господарства не ведуть.

ОСОБА_1 у період з 28 жовтня 2019 року до 09 червня 2020 року працював на території Республіки Польща, а ОСОБА_2 у період

з 15 листопада 2019 року до 10 червня 2020 року працювала на посаді медичної сестри МЦ «Кіндерклінік», що знаходиться у м. Києві, де характеризувалася позитивно.

ОСОБА_2 з червня 2020 року зареєстрована за адресою: АДРЕСА_2.

Відповідно до акта обстеження житлових умов служби у справах дітей Глобинської РДА від 25 червня 2020 року проведено обстеження умов проживання ОСОБА_7 (баба дитина і мати відповідача) та ОСОБА_2 за адресою: АДРЕСА_2, яким встановлено, що житло знаходиться на другому поверсі 2 поверхового будинку, складається з 3 житлових кімнат, веранди, коридору, кухні, ванної кімнати, опалення газове, водогін у квартирі. Санітарно-гігієнічні умови належні, чисто, прибрано, будинок повністю умебльований та обладнаний

побутовою технікою. Для виховання, розвитку та проживання дитини створено умови та є все необхідне. За цією адресою проживають лише ОСОБА_7 та ОСОБА_2. Дитина ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_2, за вказаною адресою на момент перевірки не проживає.

ОСОБА_1 працював у ФГ «Глобинщина», де характеризувався позитивно та отримав сукупний дохід за період з липня 2020 року по жовтень 2020 року у розмірі 17 847,83 грн. З 20 жовтня 2020 року ОСОБА_1 працює у

ФОП ОСОБА_8 з місячним окладом 5 030 грн та

Відповідно до акта оцінки потреб сім'ї, складеного відділом соціального забезпечення виконкому Глобинської міської ради від 25 листопада

2020 року за місцем проживання ОСОБА_1, за адресою: АДРЕСА_1, проживають: ОСОБА_1 (батько), ОСОБА_3 (дочка), ОСОБА_9 (баба), ОСОБА_8 (дід). Вага, зріст дитини

ОСОБА_3 відповідають віку, одяг відповідає сезону, має чисту постільну білизну, має медичну картку, проходить профілактичні огляди, харчування відповідає віку, дитина врівноважена та спокійна, любить та поважає обох батьків, має довірливі стосунки з дідусем, бабусями, вміє одягатися, може самостійно їсти. Дитина проживає у належних матеріально-побутових умовах. Обладнано спальне місце з чистою постільною білизною, окремих ігровий куточок з іграшками, розвиваючими іграми та дитячими книгами. В будинку створені усі умови для проживання й розвитку дитини.

Сторони характеризуються позитивно за місцем роботи, на обліку у лікарів нарколога і психіатра не перебували, до кримінальної відповідальності не притягувалися.

Між сторонами виник спір щодо місця проживання дитини.

Відповідно до талона повідомлення Глобинського ВП ГУНП в Полтавській області до РУ надійшла заява про те, що 23 червня 2020 року о 10:43 за адресою: АДРЕСА_1, громадянин

ОСОБА_1 не допускає до спілкування з дитиною ОСОБА_2.

Рішенням виконавчого комітету Глобинської міської ради від 14 липня

2020 року № 146 встановлено дні побачень ОСОБА_2 з малолітньою донькою ОСОБА_3 кожний другий та четвертий тиждень місяця з 10:00 год. понеділка до 18:00 год. неділі, за місцем проживання матері.

Згідно з листом Служби у справах дітей Глобинської РДА, адресованим

10 вересня 2020 року ОСОБА_1 щодо невиконання ОСОБА_2 вказаного рішення виконкому Глобинської міської ради, 18 серпня

2020 року комісією було здійснено виїзд за адресою місця проживання матері дитини. За місцем проживання мати та дитина були відсутні, із телефонної розмови з бабою дитини ОСОБА_7 стало відомо, що мати та дитина поїхали відпочивати на море. Повторно 25 серпня 2020 року комісією було відвідано сім'ю за вказаною адресою, мати з дочкою була вдома та повідомила, що не віддала дочку у визначений день, оскільки дитина хворіла на бронхіт. Під час обстеження встановлено, що санітарний стан квартири добрий, чисто та прибрано. Є літній одяг для дитини, іграшки. На запитання, чому одяг у мінімальній кількості, мати пояснила, що всі інші речі знаходяться у м. Глобине, де дитина проживала постійно з батьком.

Відповідно до медичної документації профілактичними оглядами

ОСОБА_3 та її обстеженнями займається бабуся дитини

ОСОБА_9 (мати ОСОБА_1), ОСОБА_2 та ОСОБА_1.

Відповідно до довідки від 15 грудня 2020 року ОСОБА_3,

ІНФОРМАЦІЯ_2, регулярно відвідує Градизький заклад дошкільної освіти № 4 «Сонечко». Дитина завжди охайна, доглянута. Мати ОСОБА_2 спілкується з педагогами, цікавиться життям дитини під час перебування у дитячому садочку. Дитину до садочка приводять та забирають мати або бабуся.

При цьому ОСОБА_2 має заборгованість зі сплати аліментів, які стягнуто з неї на користь ОСОБА_1 на утримання ОСОБА_3 на підставі судового наказу від 21 липня 2020 року, за період з 15 липня 2020 року до жовтня 2020 року, в сукупному розмірі 8 822,15 грн.

Згідно з висновком Глобинської РДА Полтавської області від 25 листопада

2020 року прямих перешкод для проживання малолітньої ОСОБА_3,

ІНФОРМАЦІЯ_2, з матір'ю ОСОБА_2 немає при умові, якщо мати постійно проживатиме та буде виховувати дитину самостійно. При цьому встановлено, що у квартирі АДРЕСА_3 проживає одна громадянка ОСОБА_7 (мати відповідача та бабуся дитини). Сама ж ОСОБА_2 зареєстрована за вказаною адресою, але фактично навчається у інтернаті НМУ ім. Богомольця та постійно проживає у м. Києві.

Відповідно до висновку комісії з питань захисту прав дитини при виконкомі Глобинської міської ради від 26 листопада 2020 року ОСОБА_1 займається вихованням дочки, піклується про стан її здоров'я, матеріально утримує її. Виходячи з інтересів малолітньої дитини, беручи до уваги, що батько може забезпечити усі необхідні умови для проживання, виховання та повноцінного, всебічного розвитку малолітньої дитини, комісія не заперечує щодо визначення місця проживання ОСОБА_3,

ІНФОРМАЦІЯ_2 з батьком ОСОБА_1.

Відповідно до довідки виконавчого комітету Градизької селищної ради

від 08 грудня 2020 року за результатами перевірок умов проживання дитини ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_2, проведених представником виконкому 26 липня, 25 серпня, 19 листопада, 01 грудня 2020 року, дитина перебувала з мамою ОСОБА_2 за адресою: АДРЕСА_2.

Позиція Верховного Суду

Законодавство України не містить норм, які б наділяли будь-кого з батьків пріоритетним правом на проживання з дитиною.

Відповідно до частин першої, другої статті 24 Конституції України громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Відповідно до статті 8 Закону України «Про охорону дитинства» кожна дитина має право на рівень життя, достатній для її фізичного, інтелектуального, морального, культурного, духовного і соціального розвитку. Батьки або особи, які їх замінюють, несуть відповідальність за створення умов, необхідних для всебічного розвитку дитини, відповідно до законів України.

У статті 141 СК України встановлено, що мати, батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою. Розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов'язків щодо дитини, крім випадку, передбаченого частиною п'ятою статті 157 цього Кодексу.

За частинами першою, другою статті 161 СК України якщо мати та батько, які проживають окремо, не дійшли згоди щодо того, з ким із них буде проживати малолітня дитина, спір між ними може вирішуватися органом опіки та піклування або судом. Під час вирішення спору щодо місця проживання малолітньої дитини беруться до уваги ставлення батьків до виконання своїх батьківських обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, вік дитини, стан її здоров'я та інші обставини, що мають істотне значення.

Тлумачення змісту частини першої статті 161 СК України свідчить, що під час вирішення спору щодо місця проживання малолітньої дитини враховується ставлення батьків до виконання своїх батьківських обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, вік дитини, стан її здоров'я та інші обставини, що мають істотне значення. До інших обставин, що мають істотне значення, можна віднести, зокрема: особисті якості батьків; відносини, які існують між кожним з батьків і дитиною (як виконують батьки свої батьківські обов'язки по відношенню до дитини, як враховують її інтереси, чи є взаєморозуміння між кожним з батьків і дитиною); можливість створення дитині умов для виховання і розвитку.

Орган опіки та піклування або суд не можуть передати дитину для проживання з тим із батьків, хто не має самостійного доходу, зловживає спиртними напоями або наркотичними засобами, своєю аморальною поведінкою може зашкодити розвитку дитини.

Верховний Суд звертає увагу, що в усіх діях щодо дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами, що займаються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага повинна приділятися якнайкращому забезпеченню інтересів дітей.

Дитина є найбільш вразливою стороною під час будь-яких сімейних конфліктів, оскільки на її долю випадає найбільше страждань та втрат. Судовий розгляд сімейних спорів, у яких зачіпаються інтереси дитини, є особливо складним, оскільки в його процесі вирішуються не просто спірні питання між батьками та іншими особами, а визначається доля дитини, а тому результат судового розгляду повинен бути спрямований на захист найкращих інтересів дитини.

Так, оцінюючи надані сторонами у справі докази, суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що матеріально-побутове забезпечення обох батьків, їх ставлення до дитини, позитивні характеристики з місць роботи дають підстави для твердження, що кожний із батьків здатний створити умови для розвитку та виховання дитини.

На підставі вказаного у справі, що переглядається, Верховний Суд перевіряє, чи дотримані судом апеляційної інстанції при ухваленні оскаржуваного судового рішення інтереси дитини, з огляду на встановлені судами обставини справи.

Так, Європейський суд з прав людини (далі - ЄСПЛ) у справі «М. С. проти України» (рішення від 11 липня 2017 року, заява № 2091/13), а також у пункті 100 рішення від 16 липня 2015 року у справі «Мамчур проти України» (заява № 10383/09) вказав на те, що при визначенні найкращих інтересів дитини в конкретній справі слід брати до уваги два міркування: по-перше, у найкращих інтересах дитини зберегти її зв'язки із сім'єю, крім випадків, коли доведено, що сім'я непридатна або неблагополучна; по-друге, у найкращих інтересах дитини є забезпечення її розвитку у безпечному, спокійному та стійкому середовищі, що не є неблагонадійним.

Велика Палата Верховного Суду у постанові від 17 жовтня 2018 року у справі

№ 402/428/16-ц відступила від висновків Верховного Суду України, висловлених у постановах від 14 грудня 2016 року у справі № 6-2445цс16 та від 12 липня 2017 року у справі № 6-564цс17, щодо застосування норм права у подібних правовідносинах, а саме статті 161 СК України та принципу статті 6 Декларації прав дитини, що малолітня дитина не повинна, крім тих випадків, коли є виняткові обставини, бути розлучена зі своєю матір'ю.

Аналіз наведених норм права та практики ЄСПЛ дає підстави для висновку про те, що рівність прав батьків є похідною від прав та інтересів дитини на гармонійний розвиток та належне виховання, у першу чергу, повинні бути визначені інтереси дитини у ситуації спору, а тільки потім права батьків.

Питання забезпечення інтересів дитини ґрунтується на розумінні, що для дітей розлучення батьків - це завжди тяжке психологічне навантаження, пов'язане, зокрема, з кардинальними змінами в житті дитини: нове оточення та місце проживання, неможливість спілкування з обома батьками одночасно тощо.

Вирішуючи питання про визначення місця проживання дитини, суди мають враховувати об'єктивні та наявні у справі докази, зокрема, обстеження умов проживання, характеристики психоемоційного стану дитини, поведінки батьків щодо дитини та висновки органу опіки та піклування. Однак найважливішим у цій категорії справ є внутрішнє переконання судді, яке має ґрунтуватися на оцінці всіх обставин в їх сукупності. Адже не можна піддавати формалізму долю дитини, яка через те, що батьки не змогли зберегти шлюб, не повинна бути позбавлена щасливого та спокійного дитинства.

Таким чином, при вирішенні таких спорів доцільно та правильно керуватися виключно інтересами дитини, судам передусім потрібно впевнитися, що саме той з батьків, на чию користь буде прийнято рішення, створить для дитини належні умови для її морального, духовного та фізичного розвитку.

Колегія суддів вважає, що суд апеляційної інстанції, врахувавши, що батьки не змогли самостійно вирішити спір щодо визначення місця проживання дитини та забезпечити доброзичливе спілкування один з одним, а також інтереси малолітньої дитини, її психологічний стан,

права та інтереси на гармонійний розвиток та належне виховання, дотримуючись балансу між інтересами дитини, правами батьків на виховання дитини і обов'язком батьків діяти в її інтересах, дійшов обґрунтованого висновку про визначення місця проживання дитини з матір'ю ОСОБА_2, оскільки це відповідає найкращому забезпеченню інтересів Олійник Стефанії.

При вирішенні спору судом апеляційної інстанції було враховано, що спір стосується вкрай чутливої сфери правовідносин, враховано ставлення обох батьків до виконання своїх батьківських обов'язків, вік дитини, стан її здоров'я, турбота та піклування про неї, а також наявність у них роботи, заробітку, забезпеченості житлом та інших соціальних факторів, які вказують на їхнє відношення до утримання і виховання сім'ї та дитини, наміри і можливості виховувати малолітню дочку як повноцінного члена громадянського суспільства. При цьому суд виходив із першочергового значення та оцінки саме найкращих інтересів дитини.

Визначаючи місце проживання дитини з батьком, суд першої інстанції виходив із того, що дитина проживає у м. Глобино з бабусею по батьковій лінії з народження, тому визначення місця проживання дитини з матір'ю в іншому населеному пункті буде відривом від її звичайного середовища та може негативно вплинути на дитину.

Суд апеляційної інстанції правильно вважав, що регулярні побачення дитини з матір'ю за рішенням виконавчого комітету Глобинської міської ради

від 14 липня 2020 року № 146, яке виконується сторонами, а саме два тижні на місяць, свідчать про те, що дитина також звикла проживати з матір'ю, яка після закінчення навчання постійно проживає у смт Градишк. Отже, вказане свідчить про відсутність будь-яких ризиків щодо зростання дитини у непередбачуваній емоційно-стабільній атмосфері, а тому доводи касаційної скарги про те, що відрив дитини від звичного їй оточення та проживання разом із матір'ю шкодитиме інтересам дочки, є безпідставними.

При цьому суд враховує, що у період з жовтня 2019 року до червня 2020 року ОСОБА_1 у зв'язку із роботою проживав на території Республіки Польща, що може свідчити про відсутність стійкого емоційного зв'язку дитини з батьком, враховуючи також вік дитини.

Пред'явивши позов відразу після приїзду до України у червні 2020 року, ОСОБА_1 не мотивував, в чому полягають інтереси дитини проживати саме з ним, а не з матір'ю дитини (а. с. 1-3, т. 1).

Нормами статті 19 СК України встановлено, що при розгляді спорів щодо участі одного з батьків у вихованні дитини, визначення місця проживання дитини, позбавлення та поновлення батьківських прав, побачення з дитиною матері, батька, які позбавлені батьківських прав, відібрання дитини від особи, яка тримає її у себе, не на підставі закону або рішення суду, управління батьками майном дитини, скасування усиновлення та визнання його недійсним обов'язковою є участь органу опіки та піклування. Орган опіки та піклування подає суду письмовий висновок щодо розв'язання спору на підставі відомостей, одержаних в результаті обстеження умов проживання дитини, батьків, інших осіб, які бажають проживати з дитиною, брати участь у її вихованні, а також на підставі інших документів, які стосуються справи.

Суд може не погодитися з висновком органу опіки та піклування, якщо він є недостатньо обґрунтованим, суперечить інтересам дитини.

Суд апеляційної інстанції врахував, що орган опіки та піклування надав два висновки про те, що він не заперечує про визначення місця проживання дитини як із матір'ю, так із батьком (а. с. 143-146, 154, 155, т. 1), а тому вирішив спір покладаючись на внутрішнє переконання, яке ґрунтується на внутрішній оцінці всіх обставин в їх сукупності, урахувавши вік дитини (3 роки), її стать (дівчинка), а також можливість матері забезпечити дитині належні умови для її фізичного та духовного розвитку.

Отже, доводи касаційної скарги про те, що суд безпідставно не взяв до уваги висновок органу опіки та піклування, відповідно до якого комісія не заперечувала про визначення місця проживання дитини з батьком є помилковими.

Верховний Суд також враховує поведінку ОСОБА_2, яка постійно вчиняла дії щодо побачення з дитиною, зверталася до органів поліції з приводу наявності перешкод у спілкуванні з дитиною, а також до органів опіки та піклування про встановлення порядку спілкування з дитиною.

Матеріали справи не містять доказів щодо негативного впливу ОСОБА_2 на дитину, навпаки є докази, які свідчать про активні дії матері щодо спілкування з дитиною, створення необхідних умов для її проживання та розвитку.

При цьому визначення місця проживання дитини з матір'ю не впливатиме на її взаємовідносини з батьком, оскільки визначення місця проживання дитини з одним із батьків не позбавляє іншого батьківських прав та не звільняє його від виконання своїх батьківських обов'язків. Отже, відповідні доводи касаційної скарги про позбавлення батька дитини певного обсягу батьківських прав внаслідок визначення місця проживання дитини з її матір'ю є безпідставними.

Батько дитини, який безсумнівно відіграє важливу роль у житті та розвитку дитини, має право та обов'язок піклуватися про здоров'я дитини, стан її розвитку, незалежно від того з ким дитина буде проживати.

В подальшому, з урахуванням віку та розвитку дитини, обставин, які можуть виникнути, визначене у цій справі місце проживання дитини може бути змінено як за згодою батьків, так і в судовому порядку.

Отже, колегія суддів вважає, що найкращим інтересам дитини буде відповідати визначення її місця проживання разом із матір'ю, що надасть змогу відновити її емоційних зв'язок з матір'ю, налагодити стабільне емоційне середовище та забезпечити можливість розвитку дитини у безпечному, спокійному середовищі.

Твердження заявника, що судом не надано належної оцінки наявним в матеріалах справи доказам про його перевагу порівняно з ОСОБА_2 щодо визначення місця проживання дитини є безпідставним, оскільки порушень порядку надання та отримання доказів Верховним Судом не встановлено, оцінку доказів зроблено як судом першої, так і судом апеляційної інстанції з урахуванням інших доказів, наявних в матеріалах справи.

При цьому встановлення обставин справи, дослідження та оцінка доказів є прерогативою судів першої та апеляційної інстанцій. Це передбачено статтями 77, 78, 79, 80, 89, 367 ЦПК України. Суд касаційної інстанції не наділений повноваженнями втручатися в оцінку доказів (постанова Великої Палати Верховного Суду від 16 січня 2019 року у справі № 373/2054/16-ц).

Посилання заявника на постанови Верховного Суду від 14 лютого 2019 року у справі № 377/128/18, від 23 грудня 2020 року у справі № 712/11527/17 є помилковими, оскільки у справі, яка переглядається, та у справах, які перебували на розгляді у Верховному Суді, встановлено різні фактичні обставини, тобто правовідносини не є подібними.

Відповідно до статті 410 ЦПК України суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а судові рішення - без змін, якщо визнає, що рішення ухвалено з додержанням норм матеріального і процесуального права. Не може бути скасоване правильне по суті і законне рішення з одних лише формальних міркувань.

Встановлено, й це вбачається з матеріалів справи, що оскаржуване судове рішення ухвалено з додержанням норм матеріального та процесуального права, а доводи касаційної скарги цих висновків не спростовують.

Керуючись статтями 400, 409, 410, 416 ЦПК України, Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду

ПОСТАНОВИВ:

Касаційну скаргу ОСОБА_1 залишити без задоволення,

а постанову Полтавського апеляційного суду від 12 травня 2021 року - без змін.

Постанова суду касаційної інстанції набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Головуючий

Є. В. Синельников

Судді:

О. В. Білоконь

О. М. Осіян

Н. Ю. Сакара

В. В. Шипович